

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 298)

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/476)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-435/07317

23.11.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12.11.1992 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

Malumları olduğu üzere, Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti arasında tarihten kaynaklanan dil, kültür, din ve soy bağları bulunmaktadır.

Türkiye ile Özbekistan, aralarındaki dostluk ve işbirliği ilişkilerinin karşılıklı yarar ve hak eşitliği temelinde daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi arzusuyla 19 Aralık 1991 tarihinde Ankara'da imzaladıkları "Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşma"yı dikkate alarak 15 Temmuz 1992 tarihinde Ankara'da "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması"ni akdetmişlerdir.

Bu Anlaşmanın amacı, iki ülke arasındaki askerî eğitim alanında da işbirliğini tesis etmektir. Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının içeriği özetle aşağıda sunulmuştur.

DİBACE

Türkiye ile Özbekistan karşılıklı olarak ülkelerinin güvenliklerini, toprak bütünlüklerini ve bağımsızlıklarını sürdürme arzularını ifade ederek daha önce imzalamış oldukları "Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşma"ya dayanarak daha da geliştirilmesi konusundaki kararlılıklarını teyid etmektedirler.

MADDE 1

Anlaşmanın Türkiye ile Özbekistan arasında askerî eğitim işbirliği tesis etme amacı taşıdığı belirtilmektedir.

MADDE 2

Anlaşmada yer alan terimler tanımlanmaktadır.

MADDE 3

Anlaşma çerçevesinde eğitim görecek askerî personelin hangi kurallara göre seçileceği belirtilmektedir.

MADDE 4

Tarafların, Anlaşma kapsamına giren askerî personel ve yakınları üzerindeki yargı yetkilerinin sınırları çizilmektedir.

MADDE 5

Askerî personele verilecek disiplin cezaları esasa bağlanmaktadır.

MADDE 6

Anlaşma kapsamındaki askerî personelin görev sırasında yol açacağı zarar, ziyan ve hasarların hangi hallerde tazminat hakkı doğuracağı; görev haricindeki askerî personelin veya yakınlarının yol açacağı zarar, ziyan veya hasarlar için hangi esaslara göre hareket edileceği belirlenmektedir.

Ayrıca taraflar, askerî personelin Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında yaralanması, sakatlanması veya ölmesi halinde tazminat talebinde bulunmamayı taahhüt etmektedirler.

MADDE 7

Tarafların malî yükümlülükleri belirlenmektedir.

MADDE 8

Gönderen devletin, gerek görürse personelini bir neden göstermeksizin geri çağırabileceği ve geri çağırdığı personelin yerine diğer bir personelini atayabileceği hükmü getirilmekte ve kabul eden devletin hangi koşullarda konuk askerî personelin ilişkisini kesebileceği veya eğitime son verebileceği belirtilmektedir.

MADDE 9

Anlaşma kapsamındaki askerî öğrenciler ile diğer askerî personelin giyeceği üniforma ve üniformalarına takabilecekleri semboller belirtilmektedir.

MADDE 10

Anlaşma çerçevesinde verilecek eğitimin uygulanmasına ilişkin usuller belirlenmekte ve eğitim ve öğretimin Türkçe yapılacağı belirtilmektedir.

MADDE 11

Askerî personel ile yakınlarının yararlanabilecekleri sağlık hizmetleri ve sosyal tesisler belirtilmektedir.

MADDE 12

Askerî personelin izinleri esasa bağlanmaktadır.

MADDE 13

Bir askerî personelin veya bir yakınının kabul eden devlet topraklarında ölmesi halinde gömme veya cenaze nakil, cenaze işleri ile ilgili masrafların kabul eden devletçe karşılanması kararlaştırılmaktadır.

MADDE 14

Askerî personel ve yakınlarının kabul eden devletin muhaceret yasalarına ve gümrük mevzuatına riayet edecekleri belirtilmektedir.

MADDE 15

Askerî personelin resmî görevli oldukları süre zarfında üçüncü bir ülkeyi içine alan silahlı bir çatışmaya katılmayacağı, Anlaşma'nın ve protokollerinin kapsamı dışında kalan görevlere atanamayacağı yolunda mutabakat sağlanmaktadır.

MADDE 16

Askerî personelin gizliliğe riayet edeceği kaydolunmaktadır.

MADDE 17

Askerî personelin kesin olarak ayrılırken şahsî ve yakınlarının borçlarını tasfiye ile yükümlü olduğu ve acil durumlarda askerî personelin borçlarının, gönderen devlet hesabına kabul eden devletçe yüklenileceği açıklanmaktadır.

MADDE 18

Anlaşma'nın yorum ve uygulanmasından dolayı ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde ve Anlaşmanın sona erdirilmesinde izlenecek yol belirtilmektedir.

MADDE 19

Anlaşma'nın yürürlük süresi belirlenmektedir.

MADDE 20

Anlaşma'nın, tarafların kendi hukuklarına uygun olarak onaylanacağı, onaylandığını bildiren notaların teati edileceği tarihte yürürlüğe gireceği belirtilmektedir.

MADDE 21

Taraflardan birinin, Anlaşma'nın veya protokollerinin tadilini veya gözden geçirilmesini önermesi halinde izlenecek yol açıklanmaktadır.

MADDE 22

Anlaşma'nın veya protokollerinin sona erdirilmesi için izlenecek usuller açıklanmaktadır.

MADDE 23

Anlaşma'nın, her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkiye ve Özbekistan Türkçesinde ikişer nüsha olarak düzenlendiği kaydedilmektedir.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/476

Karar No. : 39

9.12.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 9.12.1992 tarihli 5 inci Birleşiminde Millî Savunma ve Dışişleri bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşüldü.

Türkiye ile Özbekistan arasında dostluk ve işbirliği ilişkilerinin karşılıklı yarar ve hak eşitliği temelinde daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi arzusuyla imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşma" dikkate alınarak 15.7.1992 tarihinde Ankara'da akdedilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması"yla, iki ülke arasında askerî eğitim alanında da işbirliği tesis edilmesi amaçlanmıştır.

Söz konusu Anlaşma, tarafların kendi hukuklarına uygun olarak onaylanacak ve onaylandığını bildiren notaların teati edileceği tarihte yürürlüğe girecektir.

Bu nedenle hazırlanmış olan Tasarı; tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra, Komisyonumuzca da uygun bulunmuş ve maddelerinin müzakeresine geçilmiştir.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
A. Baki Tuğ
Ankara
Sözcü
Mustafa Kaçmaz
Van
Üye
Hasan Basri Eler
Edirne
Üye
Abuzer Tanrıverdi
Adıyaman
Üye
Yücel Seçkiner
Ankara
Üye
Abdülbaki Ataç
Balıkesir

Başkanvekili
Ural Köklü
Uşak
Kâtip
M. Sabri Güner
Kars
Üye
Celal Kürkoğlu
Adıyaman
Üye
Ethem Keleşçi
Aydın
Üye
Ali Karataş
Antalya
Üye
Asım Kaleli
İçel

Üye
Mukadder Başeğmez
İstanbul
Üye
Süha Tanık
İzmir
Üye
Faruk Saydam
Manisa

Üye
Gurhan Çelebican
İstanbul
Üye
Tevfik Diker
Manisa
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No : 1/476
Karar No : 17

10.2.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 3.2.1993 Tarihli 4 üncü Birleşiminde Millî Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasındaki dostluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi çerçevesinde askerî eğitim işbirliğini tesis etme amacını güden Tasarı Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca Komisyonumuzca askerî eğitimin olabildiğince çabuk başlamasını sağlamak üzere Tasarının, İçtüzüğü'nün 53 üncü maddesi uyarınca öncelikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Atilla Mutman
İzmir
Kâtip
Abdullatif Şener
Sivas
Üye
İsmail Çoşar
Çankırı

Sözcü
Şahin Ulusoy
Tokat
Üye
Tunç Bilget
Aydın
Üye
Mustafa Doğan
Gaziantep

Üye
Nurhan Tekinel
Kastamonu

HÜKÜMETİN TEKLİF TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 15 Temmuz 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Töptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tandır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpcü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ EĞİTİM İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI

Aşağıda Taraflar olarak adlandırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti;

Karşılıklı olarak ülkelerinin güvenlik, toprak bütünlüğü ve bağımsızlıklarını sürdürme arzularını ifade ederek,

Aralarında mevcut 19 Aralık 1991 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti İle Özbekistan Cumhuriyeti Arasındaki İlişkilerin İlke ve Amaçları Hakkında Anlaşma"nın hükümlerini dikkate alarak,

İki ülke arasındaki dostluk ve işbirliğinin daha da geliştirilmesi hususundaki kararlılıklarını teyit ederek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

MADDE I

ANLAŞMANIN AMACI

Bu Anlaşmanın amacı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti (Bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaklardır.) arasında Askerî Eğitim İşbirliği tesis etmektir.

MADDE II

TANIMLAR

Bu Anlaşmada yer alan terimlerden;

1. "Askerî Personel" taraflardan birinin Silahlı Kuvvetlerine mensup olup, bu anlaşmanın amaçları için diğer tarafın ülkesinde bulunan personel anlamındadır. Askerî personel kursiyer ve kursiyer olmayan personeli içerir.

2. "Kursiyer Askerî Personel" bu Anlaşma uyarınca askerî eğitim ve öğrenim görmek amacıyla bir tarafın Silahlı Kuvvetleri tarafından, diğer tarafın topraklarına gönderilen Askerî Personel (Subaylar, Astsubaylar ve Askerî Öğrenciler) anlamındadır.

3. "Kursiyer Olmayan Askerî Personel" terimi, Anlaşmanın amaçları doğrultusunda bir Tarafın Silahlı Kuvvetleri tarafından, diğer tarafın toprakları üzerinde görevlendirilen Askerî Kursiyerler dışında kalan Askerî Personel anlamındadır. Aynı deyim eğitmen ve öğretmenleri de içine alır.

4. "Yakınlar", Askerî Personelin eşi ve çocukları anlamındadır.

5. "Gönderen Devlet", Askerî Personelin, ait olduğu devleti ifade eder.

6. "Kabul Eden Devlet" topraklarında bu anlaşmanın uygulanması nedeniyle askerî personeli ülkesinde bulunduran devlet anlamındadır.

7. "Kıdemli Askerî Personel" bir Askerî Personel grubu içerisinde herhangi bir zamanda mevcut en yüksek rütbeli personel anlamındadır. Kıdemli Askerî Personel aşağıdakilerden sorumlu olacaktır.

a) Kıdemlisi olduğu askerî personel topluluğu ile bunların geçici olarak bulunduğu konuşlandığı veya üslendiği karargâh, birlik veya kurumun amiri arasında irtibat sağlamak,

b) Kıdemlisi olduğu askerî personel topluluğunun geçici olarak bulunduğu konuşlandığı veya üslendiği karargâh, birlik veya kurumları tabi oldukları yasal mevzuat ile Gönderen Devlet ve Kabul Eden Devletin kanun ve nizamlarına uymalarını sağlamak,

c) Kıdemlisi olduğu askerî personel topluluğunu ilgilendiren bütün hususlarda, Gönderen Devletin yetkili makamları ile doğrudan irtibat sağlamak.

8. “Amir”, Askerî Personelin bulunduğu karargâh veya Kıta Komutanı veya kurumun amiri anlamındadır.

9. “Yetkili Makam”, Türkiye’de Türk Genelkurmay Başkanlığı ve Azerbaycan Büyükelçiliği (açıldığı anda) Azerbaycan’da, Azerbaycan Savunma Bakanlığı ile bu ülkedeki Türk Büyükelçiliğidir.

10. “Resmî Görev”, bu anlaşma ile birlikte bu Anlaşmanın amaçları doğrultusunda yapılacak protokollerde belirtilen vazife ve görevlerin yerine getirilmesini ifade eder.

11. “Görev Baş Eğitimi”, personelin daha sonra yapacağı görevin aynı ve benzeri yerlerde, kendisinden daha tecrübeli ve yetenekli kişilerin gözetim ve sorumluluğunda, önceden belirlenmiş ve program, usuller ve süreyle bağlı olarak, görevi yaparak öğrenmek ilkesine dayanan bir eğitimidir.

12. “Resmî görevle bağlantılı suçlar”, resmî görevin icrası sırasında icra edilen ve resmî görevden ayrılmayacak nitelikteki fiil veya ihmallerden kaynaklanan suçlar anlamındadır. Amir, iddia edilen suçun resmî görevle ayrılmaz bağlantısı olan fiil ya da ihmallerden kaynaklandığını doğrulayan bir belge düzenleyecektir. Bu belge, sözkonusu fiilleri yeterli kanıt olarak mütalaa edecek, kabul eden Devlet yetkili makamlarına gönderilecektir.

MADDE III

SEÇME KURALLARI

1. Kursiyer Askerî Personel Gönderen Devlet Silahlı Kuvvetleri tarafından belirlenen ihtiyaç ve kriterlere göre ve Kabul eden Devlet tarafından belirlenecek şartlara uygun olarak seçilecektir.

2. Kursiyer olmayan Askerî Personel, Gönderen Devletin Silahlı Kuvvetleri tarafından, Kabul eden Devletin belirteceği şartlara uygun olarak seçilecektir.

MADDE IV

YARGI YETKİSİ

1. Askerî personel ile yakınları, kabul eden devletin yasalarına ve yürürlükteki mevzuatına tabî olacaklar ve cezaî yargı yetkisi kabul eden devlete ait olacaktır.

2. Askerî personel; kabul eden devletin cezaî ve inzibati mevzuatı bakımından, askerî şahıslar gibi telakki edilecektir. Ancak, aşağıda gösterilen hallerde gönderen devletin yargı yetkisi geçerli olacaktır.

a) Münhasıran gönderen devletin malına karşı askerî personel veya yakınları tarafından işlenen suçlar;

b) Eğitici, öğretici, danışman veya gözlemci sıfatı ile gönderilen askerî personelin, görevlerine ilişkin bir eylem veya ihmalden doğan suçlar.

c) Gönderen veya kabul eden devletin yargı hakkının kullanılacağı hallerde; hüküm içeriği gönderen devlet mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngörmekte ise, her iki ülke ceza mevzuatında yer alan veya uyum sağlayan bir ceza sistemi geçerli olacaktır.

MADDE V
DİSİPLİN İŞLEMLERİ

1. Askerî Personel; buldukları kıta, karargâh ve kurumlarda uygulanan emir ve talimatlara aynen uyarlar.
2. Kursiyer Askerî Personel; disiplin cezaları yönünden kabul eden devletin mevzuatı çerçevesinde işlem göreceklendir.
3. Kursiyer olmayan Askerî Personele; Gönderen Devletin belirleyeceği disiplin amirleri kendi hukukî mevzuatı çerçevesinde disiplin cezası vermeye yetkili olup, bu yetki kullanılırken;
 - a) Disiplin işlemi, Kursiyer olmayan Askerî Personelin bulunduğu yerin amirleri tarafından talep edilmiş ise; yapılan işlem sonucu yazılı olarak bildirilecektir.
 - b) Kursiyer olmayan Askerî Personelin görevlerini aksatacak mahiyetteki disiplin cezaları amire yazılı olarak bildirilecektir.

MADDE VI
ZARAR ZİYA VE TAZMİNATLAR

1. Askerî personelden eğitim ve öğretim görmek amacı ile gönderilenlerin, görevi sırasında veya görevin ifası dolayısıyla kusursuz sorumluluk halleri hariç olmak üzere sebebiyet verecekleri her türlü zarar, ziyan ve hasarlar için; kabul eden devlet tarafından tayin edilecek asgarî üç kişilik bilirkişi heyetinin takdir edeceği tazminat talepleri kabul eden devlet tarafından, gönderen devletin yetkili makamına bildirilir. Gönderen devlet, gözlemci sıfatı ile, bilirkişi heyetinde temsilci bulundurulabilir. Gönderen devletin yetkili makamı bildirilen tazminatı üç ay içinde kabul eden devletin Merkez Bankasına öder ve makbuzunu kabul eden devletin yetkili makamlarına gönderir. Anlaşmazlık halinde taraflar her iki tarafında üzerinde anlaşmışları bir hakeme başvuracaklar ve onun kararı nihaî olup her iki tarafça kabul edilecektir.
2. Askerî personelin kabul eden devletteki eğitim ve öğretimi esnasında bir gerçek şahsa veya tüzelkişiye zarar vermesi veya herhangi bir kayba sebebiyet vermesi halinde, tazminat istemi bir bilirkişi heyeti veya bir hakeme başvurularak, karşılanacak veya tarafların kendi aralarında mutabakata varmalarına çalışılacaktır. Taraflar arasında bir anlaşmazlık halinde kabul eden devletin yetkili mahkemesinin vereceği karar nihaî olacak ve bu karar her iki tarafça kabul edilecektir.
3. Eğitici, öğretmen, danışman veya gözlemcilik sıfatı ile gönderilen askerî personelin, görevleri sırasında veya görevin ifası dolayısıyla, kasıtsız olarak sebebiyet verecekleri zarar, ziyan veya hasarlar için tazminat talep edilmeyecektir.
4. Görev haricindeki askerî personelin veya yakınlarının gerçek veya tüzel kişilere verdikleri zarar, ziyan veya hasarlar için aşağıdaki esaslara göre hareket edilecektir.
 - a) Zarar gören şahsın hareket tarzı da dahil olmak üzere olayla ilgili bütün şartlar dikkate alınmak suretiyle, kabul eden devletin tayin edeceği asgarî üç kişilik bilirkişi heyetince zarar, ziyan ve hasarlar tespit edilir. Gönderen devlet tarafından gözlemci sıfatı ile, bilirkişi heyetinde temsilci bulundurulabilir.
 - b) Bilirkişi heyetinin takdir edeceği tazminat, kabul eden devlet tarafından, gönderen devletin yetkili makamına bildirilir. Gönderen devletin yetkili makamı bildirilen tazminatı, üç ay içinde, kabul eden devletin merkez Bankasına öder ve makbuzunu kabul eden devletin yetkili makamına gönderir.

c) Zarar gören şahısların ve devlet yetkili makamının tazminata itiraz etmesi halinde, tarafların mutabık kalacakları bir hakeme başvurulabilir. Hakeme başvurulmayacaksa; kabul eden devletin yargı organlarına intikal ettirilir. Yargı organlarının hükmettiği tazminat ve dava masrafları gönderen devletçe yukarıdaki usullere göre ödenir.

5. Kabul eden ve gönderen devletler; askerî personelin, bu anlaşmanın içerdiği faaliyetlerin icrası esnasında yaralanma, sakatlanma veya ölümleri halinde, karşı taraftan tazminat talep etmemeyi taahhüt ederler.

MADDE VII

ÖDEMELER VE MASRAFLAR

1. Askerî personelin ve yakınlarının her türlü malî ve özlük hakları, gönderen devlet tarafından sağlanacaktır.

2. Askerî personelin, kabul eden devlete gidiş ve dönüş ulaşım masrafları, gönderen devlet tarafından karşılanır. (Mümkün olduğu hallerde, askerî personel tarafların, askerî hava/kara ulaşım araçlarından ücretsiz istifade edebilirler.)

3. Kabul eden devlet, kursiyer askerî personelin aşağıda belirlenen masraflarını karşılamayı taahhüt eder.

a) Askerî öğrenciler için;

(1) İaşe

(2) İbate

(3) Harçlık (Kabul eden devlet tarafından belirlenecek esaslar ve miktar üzerinden)

(4) Eğitim-öğretim masrafları

(5) Giyim-kuşam (Kabul eden devletin emsali, kendi öğrencileri için tespit edilmiş olan istihkaklar üzerinden)

b) Subay ve Astsubaylar için;

(1) Aylık ücret (Kursiyer subay ve astsubayların rütbelerine göre kabul eden devlet tarafından belirlenecek miktar ve esaslar üzerinden)

(2) Eğitim-öğretim masrafları

(3) Giyim-kuşam (sadece kursiyer subay ve astsubayların eğitim-öğretim kurumunda giyeceği, kabul eden devletin emsali subay ve astsubaylara verilen istihkak üzerinden)

MADDE VIII

GERİ ÇAĞRILMA VE EĞİTİMİN/GÖREVLERİN SONA ERDİRİLMESİ

1. Gönderen Devlet gerekli gördüğü zaman, personeli bir sebep göstermeksizin istediği zaman geri çağırma yetkilidir. Kabul eden ülke, böyle bir niyetin bildirilmesi üzerine, bu geri çağırmanın, mümkün olduğunca çabuk gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

2. Yukarıdaki paragraf 1'e göre Kursiyer olmayan Askerî Personeli geri çağırın Gönderen Devlet, bu geri çağırmaı takip eden iki hafta içinde, geri çağırılan personelin yerine aynı şartları taşıyan diğeri bir kişiyi tayin edebilecektir. Böylece bir değıştirme yukarıda Madde III (2)'de belirtilen koşulları karşılamak zorundadır.

3. Kabul Eden Devlet, Gönderen Devletin yetkili makamlarına durumun bildirilmesini müteakip kursiyer askerî personeli eğitimden çıkarabilir.

4. Askerî öğrencilerden, öğretimdeki başarısızlık, disiplin ve sıhî nedenlerle eğitim ve öğretimi takip edemeyecek olanlarına; Okul/Akademî Komutanlıkları ve Fakülte Dekanlıklarınca karar verilecek ve Genelkurmay Başkanlığının müsaadesiyle gerekli ilişik kesme ve eğitim/öğretime son verme işlemi yapılacaktır.

5. Kabul eden Devlet, kursiyer olmayan herhangi bir askerî personelin görevini, başlangıçta belirtilen bitim tarihinden önce sona erdirebilir. Bununla beraber, Kabul Eden Devlet Yetkili Makamını bu kararından haberdar edecek ve kursiyer olmayan sözkonusu askerî personel bu bildirim takip eden 1 ay içerisinde geriye yollanacaktır. Gönderen Devlet, Kabul eden Devletin ulusal çıkarlarına aykırı olmadığı sürece, böyle bir kararın nedenleri hakkında bilgilendirecektir.

MADDE IX

ASKERİ KIYAFET/ÜNİFORMA

1. Askerî Lise ve Harp Okulu eğitimine gönderilen askerî öğrenciler, kabul eden devletin sağlayacağı askerî üniformayı giymekle yükümlüdürler. Bu öğrenciler, gönderen ülke tarafından verilecek bir askerî sembolü, tanıma amacıyla üniformalarına takabileceklerdir.

2. Diğer askerî personel, kabul eden devletin birlik ve kurumları içerisinde kendi ulusal üniformalarını veya kabul eden devletin üniformasını giyecekler, birlik ve kurum dışında sivil elbiseli olarak bulunacaklardır. Bununla beraber, çalışma şartlarına bağlı olarak, Kabul Eden Devlet, askerî personele, kendi Silahlı Kuvvetleri tarafından kullanılan gerekli eğitim ve çalışma elbiselerini temin edebilecektir.

MADDE X

EĞİTİMİN UYGULANMASINA İLİŞKİN USULLER

1. Bu anlaşma, Askerî Eğitim İşbirliği alanındaki aşağıdaki konuları kapsar :

- a) Birlik, karargâh ve kurumlara askerî ziyaretler,
- b) Tâtbikatlara gözlemci gönderme,
- c) Askerî Lise eğitimi,
- d) Harp Okulu eğitimi,
- e) Sınıf Okulu eğitimi,
- f) Harp Akademileri eğitimi,
- g) Askerî Tıp Akademisi ve Askerî Sağlık Okulları eğitimi,
- h) Çeşitli kısa süreli kurslar,
- ı) Birlik, karargâh ve kurumlarda görevbaşı eğitimi,

2. Eğitim ve öğretimler Türkçe olarak yapılır. Gerektiğinde lehçe farklılıklarını gidermek amacıyla, kabul eden devlet tarafından Türkçe tekamül eğitimi verilir.

3. Bu anlaşmaya göre, herhangi bir eğitim talebi, önce Gönderen ülke tarafından Kabul Eden ülkeye bildirilecektir. Kabul Eden Ülke böyle bir isteğin alınmasını müteakip, bunu kendi olanakları ile karşılaştıracak ve talep edilen eğitimi temin edip edemeyeceğini 45 (kırkbeş) gün içinde Gönderen devlete bildirilecektir.

4. Gerekli görüldüğü takdirde, sözkonusu eğitimin gerçekleştirilmesi için taraflarca (bu anlaşmaya dayanan protokol statüsünde) ayrı bir anlaşma yapılabilir. Bu protokol aşağıdaki hususları içerecektir :

- a) Eğitimin konusu,
- b) Eğitimin prensipleri,
- c) Eğitim süresi ve onun başlangıcı ve bitiş tarihleri,
- d) Eğitim amaçları için gönderilen Askerî Personelin nitelikleri,
- e) Eğitim için kullanılacak lisan,
- f) Gönderen Devlet tarafından eğitim için ödenecek tutar ve ödeme şekli.
- g) Eğitimle ilgili gerekli görülecek diğer hususlar.

5. Gönderen Devletin eğitim isteklerinin karşılanması amacıyla, Kabul Eden Devlete kursiyer askerî personelin gönderilip gönderilmeyeceği, Kursiyer Askerî Personelin sayısı ve ilgili diğer bilgiler, eğitimin başlamasından en az 45 gün önce bildirilecektir.

MADDE XI

SAĞLIK HİZMETLERİ VE SOSYAL TESİSLERİ

1. Askerî Personel ve yakınları; Kabul Eden Devletteki emsallerine sağlanan muayene, tedavi olanaklarından yararlandırılır.
2. Askerî personel ve yakınları, Kabul Eden Devletin Silahlı Kuvvetlerindeki emsallerinin tabi olduğu statü dahilinde; Orduvepleri, Ordupazarları, kantin, tabldot, işoakları ve dinlenme kampları gibi sosyal ve idarî hizmet kolaylıklarından yürürlükteki mevzuat uyarınca faydalanırlar.

MADDE XII

İZİNLER

1. Askerî Kursiyerler :
 - a) Kabul Eden Devlet Silahlı Kuvvetlerindeki emsallerinin yararlandıkları normal izin haklarından faydalandırılırlar.
 - b) Kabul Eden Devlette uygulanan haftalık ve günlük çalışma saatlerine tabidirler,
 - c) Gönderen ve Kabul Eden Devletin resmî tatil günleri ile Kabul Eden Devletin hafta sonu tatilinde yürürlükteki kanunî mevzuata göre izinli sayılırlar.
2. Kursiyer Olmayan Askerî Personel :
Gönderen Devletin ilgili mevzuatına tabî olacaktır.
3. İzinli Askerî Personelin ulaşım masrafları, Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.

MADDE XIII

VEFAT

1. Bir askerî personelin ya da bir yakınının Kabul Eden Devlet ülkesinde ölmesi halinde, Kabul Eden Devlet durumu derhal Gönderen Devlete bildirecek; Gönderen Devlet de müteveffanın Kabul Eden Devlet Ülkesinde gömülmesine veya Gönderen Devlet ülkesine uçakla geri gönderilmesine karar verecektir.
2. Müteveffanın Kabul Eden Devlette gömülmesine karar verildiği takdirde, Kabul Eden Devlet Müteveffanın gömülme masraflarını karşılamak durumunda olduğu gibi cenaze hizmeti için gerekli tüm düzenlemeleri yapacaktır. Kabul Eden Devlet, talep üzerine müteveffa için Kabul Eden Devletin muadil personeline sağlanan bir asker cenaze töreni düzenleyecektir.

3. Müteveffanın Gönderen Devlete geri gönderilmesine karar verildiği takdirde Kabul Eden Devlet tüm harcamalarını kendisi karşılayarak müteveffanın Gönderen Ülkeye nakli için gerekli tüm düzenlemeleri yapacaktır. Nakliyat havadan ve bir tabut içinde gerçekleştirilecektir.

4. Hem (2) hem de (3)'te, Kabul Eden Devlet Müteveffanın iki kişiye kadar aile bireylerinin ve Gönderen Devlet yetkili makamınca seçilecek refakatçı şahsın gidiş/dönüş uçak biletlerini ödeyecektir.

MADDE XIV

GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Tüm askerî personel ve bunların yakınları Kabul Eden Devletin Muhaceret ile ilgili yasalarına ve Gümrük Mevzuatına riayet edeceklerdir. Bu personel diplomatik pasaport taşımak için yetkili kılınmış olup, yabancıların Kabul Eden Devlet topraklarında ikamet ve seyahati ile ilgili yasaların hükümlerine tabi olacaklardır.

2. Süresi bir yıl ve daha fazla olan eğitime tabi kursiyer askerî personelin yakınları, her yıl bir ayı geçmemek kaydıyla Kabul Eden Devlet ülkesinde bulunabilir. Bu konuda gerekli vize kolaylıkları sağlanır. Acil durumlarda bu süre kabul eden devletin müsaadesi ile uzatılabilir.

MADDE XV

OLAĞANÜSTÜ DURUMLAR

1. Resmî görevli oldukları süre zarfında, askerî personel üçüncü bir ülkeyi içine alan silahlı bir çatışmaya katılmayacak ve İç güvenlik nedenlerinden dolayı Kabul Eden Devlette iş arayamayacaktır.

2. Askerî Personel, Anlaşmanın ve onun tamamlayıcı protokollerinin sahası dışında kalan görevlere tayin edilemeyeceklerdir.

3. Kabul Eden Devletin üçüncü bir ülke ile savaşa girmesi halinde, askerî personelin ve yakınlarının geri alınması hususu her iki ülke yetkili makamları arasında ortaklaşa kararlaştırılacaktır.

MADDE XVI

GİZLİLİĞE RİAYET

1. Hiçbir askerî personel, Kabul Eden Devletin yazılı rızası dışında, bu anlaşma uyarınca resmî görevlerini ifa ederken Kabul Eden Devlet Silahlı Kuvvetlerine ilişkin olarak elde etmiş olabilecekleri herhangi bir bilgiyi yayamaz ya da ifşa edemez.

2. Tüm Askerî Personel Kabul Eden Devletin gizlilik dereceli bilgilerinin gizliliği ve korunması ile ilgili kurallarına riayet edecektir.

3. Tüm Askerî Personel eğitimin sona ermesinden ya da bu Anlaşmaya göre resmî görevlerinin tamamlanmasından sonra öğrendikleri gizlilik dereceli bilgiyi korumaya devam edecektir.

MADDE XVII

ŞAHSİ BORÇLAR

1. Askerî Personel, hangi sebeple olursa olsun Kabul Eden Devleti kesin olarak terkederken şahsî ve yakınlarının borçlarını tasfiye etmek zorundadır.

2. Acil durumlarda, Kabul Eden Devlet yetkili makamı, Gönderen Devletin hesabına ilgili Askerî Personelin borçlarını tasfiye eder. Bu tasfiyeyi yaparken borçlu Askerî Personelin, borcunu kabullendiğine dair tevsik edici bir belgeyi de fatura ile birlikte Gönderen Devlet yetkili makamına iletir. Gönderen Devlet üç ay içinde usulüne uygun olarak Kabul Eden Devlete ödemeyi yapar. Askerî personelin kesin dönüşünden sonra şahsî borcunun olduğu anlaşıldığı takdirde Kabul Eden devlet bunu da fatura ederek, ilgili tevsik edici belgeleri ile birlikte 3 ay içinde ödemesi istemiyle Gönderen Devlet yetkili makamına intikal ettirir.

MADDE XVIII

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Taraflar bu anlaşmanın yorum ve uygulanmasından dolayı ortaya çıkacak uyuşmazlıkları, görüşmeler suretiyle çözüme kavuşturacaklardır. Bu görüşmelerden 90 gün içinde bir sonuca varılamadığı takdirde, taraflardan her biri, diğer tarafa 30 günlük bir yazılı bildirim ile bu anlaşmayı sona erdireceklerdir.

MADDE XIX

YÜRÜRLÜK SÜRESİ

Bu anlaşma beş (5) yıl süre ile geçerli olacaktır. Taraflardan biri bu ilk 5 yıllık sürenin bitiminden 3 ay önce bu Anlaşmanın feshini ihbar etmediği takdirde, tarafların mutabakatı ile yahut müteakip her yılın bitiminden 3 ay önce taraflardan birinin yazılı bildirim sureti ile sona erinceye kadar yıldan yıla yürürlükte kalmaya devam edecektir.

MADDE XX

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRME

İşbu Anlaşma her iki tarafın kendi hukukî usullerine uygun olarak onaylanacak ve onaylandığını bildiren notaların teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE XXI

TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Taraflardan herbiri gerek gördüğünde bu Anlaşmanın veya buna bağlı protokollerin tadilini veya gözden geçirilmesini önerebilir. Bu durumda, bildirim yapıldığı tarihten itibaren en geç 30 gün içinde, istişarelere başlanacaktır. Üç ay içinde sonuç alınamazsa, taraflardan herhangi biri, 30 günlük yazılı bir bildirimle, anlaşmayı sona erdirebilir.

MADDE XXII

SONA ERDİRME

Taraflardan biri, diğer tarafın anlaşma veya protokol hükümlerine uymadığı veya uyamadığı sonucuna vardığı takdirde, yazılı olarak, istişare önerisinde bulunabilir ve bu istişareler bildirim yapıldığı tarihten itibaren en geç 30 gün içinde başlar. Müteakip 45 gün içinde bir sonuca varılamaz ise, taraflardan herhangi biri 30 günlük bir yazılı ön bildirim ile bu anlaşmayı veya bu anlaşmanın geçerliliğine halel getirmeksizin protokollardan herhangi birini sona erdirebilir.

MADDE XXIII
METİN VE İMZA

Bu Anlaşma; her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkiye ve Özbekistan Türkçesinde ikişer nüsha olarak tanzim edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ADINA

İmza

İsim : ORHAN GENÇLER

Unvan : TÜMGENERAL

Tarih : 15 Temmuz 1992

ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ ADINA

İmza

İmza : KASIMOF

İsim : BAHADIR ERGEŞOĞLU

Unvan : PROF. DR. JUR.

Tarih : 15 Temmuz 1992

